ירובץ ולא רבצן רובץ ולא עומד תחת משאו

ולא מפורק תחת משאו משאוי שיכול לעמוד

בו ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא מה

לי רובץ ומה לי רבצן ומה לי עומד הא מני

ר' יוםי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים

דרבנן ה"נ מסתברא דקתני תחת משאו משאוי

שיכול לעמוד בו מאן שמעת ליה דאית ליה

האי סברא רבי יוסי הגלילי ש"מ ומי מצית

מוקמת לה כרבי יוםי הגלילי והא קתני סיפא

תחת משאו ולא מפורק מאי לא מפורק

אילימא לא מפורק כלל הא כתיב יהקם תקים

עמו אלא פשיטא לא מפורק בחנם אלא

בשכר מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא

רבנן לעולם ר' יוֹםי הגלילי היא ובטעינה סבר

לה כרבנן ת"ר [א] יכי תראה יכול אפי' מרחוק

ת"ל יכי תפגע אי כי תפגע יכול פגיעה ממש

ת"ל כי תראה ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה

משיערו חכמים אחד משבע ומחצה במיל וזה

הוא רים תנא בומדדה עמו עד פרסה אמר רבה

בר בר חנה יונוטל שכר: מתני "דאבדתו

ואבדת אביו אבדתו קודמת אבדתו ואבדת

רבו שלו קודם "אבדת אביו ואבדת רבו

של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי

העולם הבא יואם אביו בּן חכם של אביו קודמת יהיה אביו ורבו נושאין משאוי

מניח את של רבו ואחר כך מניח את של אביו יהיה אביו ורבו בבית

השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו מואם אביו חכם פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו: גבו' מנא הני מילי שאמר רב יהודה אמר רב אמר

קרא יאפס כִי לא יהיה בך אביון ישלך קודם לשל כל אדם ואמר רב יהודה

אמר רב יכל המקיים בעצמו כך סוף בא לידי כך: היה אביו ורבו נושאין

משאוי וכו': ºתנו רבנן רבו שאמרו רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מהרא

ומשנה דברי ר"מ סרבי יהודה אומר לכל שרוב חכמתו הימנו רבי יוםי אומר

אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זה הוא רבו אמר רבא כגון ⊙רב

סחורה דאסברן יווהמא ליסטרון שמואל קרע מאניה עליה ההוא מרבגן

דאסבריה "אחר יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון אמר עולא "תלמידי

חכמים שבבבל עומדין זה מפני זה וקורעין זה על זה יולענין אבדה במקום

אביו אינן חוזרין אלא לרבו מובהק קבעי מיניה רב חסדא מרב הונא תלמיד

וצריך לו רבו מאי אמר ליה חסדא חסדא לא צריכנא לך את צריכת לי עד

ארבעין שנין איקפדי אהדדי ולא עיילי לגבי הדדי יתיב רב חסדא ארבעין

תעניתא משום דחלש דעתיה דרב הונא יתיב רב הונא ארבעין תעניתא

משום דחשדיה לרב חסדא איתמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הלכה

כרבי יהודה רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת הלכה כרבי יוםי ומי

אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן יהלכה כסתם משנה ותנן רבו שלמרו

חכמה מאי חכמה רוב חכמתו ת"ר העוסקין במקרא מדה ואינה מדה במשנה

מדה וגומלין עליה שכר יגמרא אין לך מדה גדולה מזו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן גמרא הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה למשנה יותר מן גמרא הא גופא קשיא

מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא אמר רבי יוחנן

קפח א מיי פי"ג מהלי ים ח"ום ט"בונו הם ניבט רעב סעיף ה: קפט ב מיי שם הל' ה טוש"ע שם סעיף

נוש"ע שם סעיף ו: קצא ד מיי׳ פי״ב מהל׳ אבידה הלכה ח

סמג עשין עד טוש״ע חו״מ סי׳ רסד ס״ל: קצב ה ו מיי שם ה״ב ופ"ה מהלכות ת"ת הלכה א סמג שם טור ש"ע

שם ק"ב וטור ש"ע י"ד קי" :מנ סל"ד קצג ז מיי' פ״ה מהלי מ״ת ה״א סמג שם טוש"ע י"ל סי' רמב

סל"ר: סל"ר: קצד ח ט מיי׳ שם ופ״ח מהל' מתנות עניים הלי יח סמג שם וסי :טוש"ע שם וסי' רנב ס"ט לצה י מיי פי"ב מהלי אבידה הלכה

סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי׳ רסד ס״א וטוש״ע יו״ד מי רמב מל"ה: קצו כ טוש"ע ח"מ שם: קצו ל מיי פי"ב מהלי

לבדה הלי ב ופ״ה מהלי ת״ת הלי ט סמג עשיו שם טוש"ע ח"מ סיי

:רמב סעיף ל מ מיי פ״ה מהלי ק"ת ופ"ט מהלי מ"ת ופ"ט מהלי אבל הי"א סמג עשין יב עד פב טוש"ע יו"ד סי רמב ס"ל וסי שמ ס"ז וסעיף

כצמ נ מיי פי״ב מהל׳ אבידה הל' ב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי רקד קעיף ב:

הלכה יא סמג עשין יב :סיש"ע י"ד סי׳ רמו ס"ד

לעזי רש"י פושטי"ר [פושטירנ"א]. דלת קטנה, פתח צדדי.

מוסף רש"י

לא יהיה בך אביון. לא תביא עלמך לידי עניות (לעיד ל:) הזהר בעלמך שלא תבא לידי עניות (סנהדהין סד:). תלמיד וצריך לו רבר. ללמוד ממנו פח:, עי"ש). הלכה כסתם משנה. רבי הוא סידר המשנה וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהם כדי שלא יהו שנויה מפי יחיד ונראין כאילו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותו

רבינו חננאל (המשך) מפתח אחד היה מכניס ידו יכול לפתוח בו עד שהיה מוריד ידו עד שחיו וכך בתלמוד ארץ ישראל ^(†) הנה שמואל לא למד ממנו וכיון ששמע שמת קרע

בוה לי רבצן. וא"ת ולישני רובן בחנם רבלן בשכר דה"נ משני ולא מפורק בחנם אלא בשכר וי"ל דניחא ליה לשנויי דאתי כרבי יוסי הגלילי כדמוכת דאתיא כוותיה: וגומה שבר. במה שמדדה שהטעינו שמא יחזור ויפול: גבו' מנא הני מילי. דשלו קודם: לא ובפריקה מיירי שירא פן ירבץ דאי בטעינה פשיטא דהא טעינה

גופה בשכר וכל שכן מה שמדדה: ס לוהל רים. אית דגרסי רום דשבע ומחלה רום עולה ^{מ)} אלפים דהוי

שיעור מיל כדמוכח בפרק שני שעירי (יומא דף סו.) גבי סוכות דשעיר המשתלה: אבדתו קודמת. וא"ת אבדתו ואבדת רבו וכבוד אביו איזהו קודם אי אבדתו הלא כבוד אביו עדיף למאן דאמר בפ״ק דקדושין (דף לב. ושם) משל בן ואם כבוד אביו הלא אבדת רבו קודמת כדאמר לעילי אני ה' ויש לומר אבדתו קודמת דהיכא דאביו נהנה מגוף הבהמה חייב לכבדו כגון שחוט לי בהמתך אבל הניחה ליאבד וחביא לי לאכול שגם לאב חשה

האבדה אלא שרונה לאכולם: ומקרעין זה על זה. אף על פי שאינו יודע יותר לפי שלומדין זה מזה ואם תאמר דאמרינן בפרק האורג (שבת דף קה: ושם) חייב להרוע על אדם כשר אפילו לא היה בשעת יציחת נשתה [ג] ויש לומר דהכח מיירי בקרע שאינו מתאחה כדין תלמיד על רבו וכן פירש רש"י: רובץ. מקרה הוא לו שרובן תחת משאו בפעם הואת: ולא רבלן. הרגיל בכך: ולא מפורק. והוא לריך טעינה. ולקמן פריך הכתיב הקם תקים: יכול מרחוק. והטיל עליו שילך שם: מדדה עמו. לאחר

> יהיה בך אביון. הזהר מן עניות: כל המקיים בעלמו כך. אף על פי שלא הטילו עליו הכתוב יש לאדם ליכנם (פרק ג משנה ו) אלל

לפנים משורת הדין ולא לדקדק שלי הודם אם לא בהפסד מוכיח ואם תמיד מדקדק פורק מעליו עול ג״ח ולדקה וסוף שילטרך לבריות: שלמדו חכמה. סברת טעמי המשנה ולהבין שלא יהו סותרות זו את זו וטעמי איסור והיתר והחיוב והפטור והוא נקרא גמרא: מקרא. תורה נביאים וכתובים: משנה. כמו שהן שנויות ואין טעמן מפורש בהן: כל שרוב הכמתו הימנו. אם מקרא אם משנה אם גמרא: האיר עיניו. שהודיעו טעם משנה אחת שלא יכול להבין: דאסברן זוהמא ליסטרון. בסדר טהרות (כלים פי"ג משנה ב ופכ"ה משנה ג) היא שנויה ולא הייתי יודע מה כלי הוא ולמדני שהוא כף גדולה שמסלקין בו זוהם הקדירה והקלחת ללדדין: קרע מאניה. קרע שאין מתאחה כדין תלמיד על הרב: אחד יורד לחמת השחי. משנה היא במסכת תמיד הנכנסים שחרית לפתוח דלתות ההיכל מי שוכה בדישון מובח הפנימי כו' ושני מפתחות בידו אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון. אחד מן המפתחות הללו פותח פשפש הלפוני שאלל פתח ההיכל בקרן מזרחית לפונית של אולם והיכל כדתנן התם שני פשפשים היה לו לשער הגדול אחד ללפון ההיכל והאולם ואחד לדרומו ואותו שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם כדמפרש התם ואותו פשפש שבלפון והואש לפתח שבזוית האולם שאצל חמש אמות של כותל ההיכל שבלפון פתח ההיכל ודלת סובבת בו ואותו מפתח של אותו הפתח יורד לאמת השחי. פשפשים פתחים קטנים כמין כיפות קטנות ארכו כעובי רוחב הכותל ודלת סובבת בו פושטי"ר בלע"ז. אחד יורד לאמת השחי הבא לפתוח בו שחרית יןפשפש שבזוית האולסן עומד מבחוץ בתוך האולם ומכניס ידו בחור שבכותל עד בית שחיו ופותח: וחחד פותח כיון. לאחר שנכנס בזה (א) ובא לו לתא אשר על פני אחת עשרה אמה של אולם וקלת מן ההיכל ופותח במפתח שני דלת אחד שמן התא להיכל מהר בלא טורח כשאר פתחים ונכנס להיכל לפתוח דלתות ההיכל: כיון. כמו

א) סנהדרין סד:, כ) לעיל ל. סנהדרין סד: ע"ש, ג) ומסכת כלה מוספתא נוספתו כנה תוספתו הוריות פ"בן, ד) [עיין תוספות מו"ק כה: ד"ה ועל רבו], ה) [עי תוס רבא וע"ו יט. ד"ה אמרו. ו) [כליי פי"ג מ"ב ופכ"ה מ"ג], ו) [חמיד ל:], וש"נ. .112 שנת [ד"ה שלמדו חכמה], ל) [נ"ל קודם ד"ה ונועל], מ) הוא אלפים חסר חמשה ועיין בערוך ערך רוס, נ) דף לב., ס) ווע"ש בתוס׳ ד"ה חטאת],

תורה אור השלם 1 כִּי תַראַה חַמוֹר שׂנאַרְ רבץ תחת משאו וחדלת מְעֵוֹב לוֹ עָוֹב הַעְעוֹב שמות כג ה 2 לא תִרְאָה אֶת חֲמוֹר אָחִיף אוֹ שׁוֹרוֹ נּפְּלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַמְתָּ מֵהֶם הַקָּם תַּקִּים עִמּוֹ: .בייי דברים כב ד

3 כִּי תִפְגַע שׁוֹר אֹיִבְךּ אוֹ חמרו תעה השב תשיבנו שמות כג ד לו: שמות כג ד 4 אָפֶס כִּי לֹא יִהְיָה בְּּךְ אָבְיוֹן כִּי בְּרַךְ יְיִבְרַבְּךְ יְיִ בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיִ אֱלֹהִיף נֹתֵן לָךְ נַתַּלָה לְרִשְׁתָּה: דברים טו ד

הגהות הב״ח

(א) רש"י ד"ה ואחד פותח כיון לאחר שנכנס בזה. נ"ב אבל הר' עובדיה פי שאותן שני מפתחות היו שניהם בפשפש הלפוני : וע״ם

הגהות הגר"א

[א] גמרא ת"ר לא תראה כו' ממש ת"ל לא תראה. כל"ל (והוא בדברים כב וכן הוא בספרי שם וא"ש דב' המהראות כתיבי גבי אביד׳ ימתקלחות לעדים גבי מביץ ומוכיחין זה לזה ועיין ריטב"א ושיטה מקובלת ובהגר"א ח"מ סי רע"ב ס"ק ב"): [ב] במשנה סרס. נ"ב גירס' הרי"ף וש"פ כאן שקול נגד רבו: [ג] תום' ד"ה ומקרעין. וי"ל כו'. נ"ב ורמב"ם חולק וכ׳ דוחל ברבו מובחת ועמ"ש רבינו ביו"ד סי רמב ס"ק סט):

רבינו חננאל

ת"ר כי תראה יכול מרחוק ת"ל כי תפגע יכול פגיעה ממש פניא בפנים ת"ל כי תראה הם כיצד ראיה שיש בה פגיעה שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל וזהו ריס. ומדדה עמו עד פרסה ונוטל שכרו. קיימא . לן פריקה בחנם לדברי :הכל וטעינה בשכר כרבנן אכדתו ואכדת

(פסחים דף לו.) יעשנה בדפוס ויקבענה כיון מהר בלא טורח. והאי שער הגדול הוא פתח ההיכל שבין אולם להיכל: **עומדין זה מפני זה**. כדין חלמיד לרב לפי שהיו יושבין חמיד בביח המדרש יחד ומקשין ומפרקין וכולם למדים זה מזה: **לרבו מובהק.** שרוב חכמתו ממנו כר"י: ולריך לו רבו. ששמע שמועות שיש בידו מפי אחרים: מאי. כלומר קודם לאביו לענין אבדה: וחלן רבו שלמדו חכמה. סתמא כר' מאיר: רוב חכמסו. אם מקרא מקרא אם משנה משנה: מדה. היא קלת: ואינה מדה. שהמשנה וגמרא יפים ממנה מפני שחלוין בגירסא ומשתכחים שבימיהם לא היה גמרא בכתב וגם לא היה ניתן ליכתב אלא לפי שנתמעטו הלבבות התחילו דורות [אחרונים] לכתבו: גמרא. כבר פירשתי לתעלה[©] שהוא לתח לב להבין התיחות טעמי המשנה מה הם וכששתים סותרות זו את זו יבין לתרץ שיהיו שתיהן קיימות או לדעת דברי התנאים החלוקים בדבר ונימא הא מני פלוני חכם הוא:

עליו כאשר קורע התלמיד על רבו. וכן פירש רבא כי רבו כגון רב סחורה דאסברן זומליסטרון 3) פי׳ התרוד עליו כאשו קוול וווערה על דבר. כל פיש בדב ליובר עבר ברובר וחדה האסבון והמליט מיה ברב ושמע דמרך ובצ'ע עלוהו. ומתניתין נמי כר' יוסי דייקא 7) והא דאוקימנא כר' בינות זה בשנים ושל בינות בינות בינות המוכים בינות המוכים אין אין הוא ההוקבטה כו החור שנא ההא. ת"ר העוסק במקרא מי במקרא בלבד ואין מעסק גם בתלמוד מדה שאינה מדה היא שהרי לא נתעסק גם בפתרון המצוח. במשנה מדה שנוטלין עליה שכר פי המתעסק בפתרון המשנה שיש בה הרבה מן המצות שהן

ויניח של רבו וישיב את שלו שנאמר אפס כי לא יהיה בך אביון. והמדקדק שלא יבא לידי עניות סוף בא לידי דיניה של הדו השיב את שלו שנאמה אפט כ"ל איתיה בן אבירן, והמוקוק שא "בא לידי יניהוד אומר כל שרוב כך: תי"ר רבו שאמדו רבי הלא רבר בשלמדו מקרא ומשנה דבר ר"מ ר"י יהודה אומר כל שרוב חכמתו ממנו ור' יוסי [אמר] אפי לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זהו רבו. אע"ג דאמר ר' יוחנן הלכה כר' יוסי. ועוד הנה שמואל עשה כמותו וקרע על ההוא מרבנן דאסבריה הא דתנן במסכת תמיד פ' אמר להן הממונה ושני מפתחות אחד יורד אמת השחי ואחד פותח כיון פירש לו